

Nationale rechtssystemen

Op deze pagina vindt u een overzicht van de rechterlijke organisatie in Italië.

Organisatie van justitie – rechtssystemen

Het Italiaanse rechtssysteem is een *civil law*-stelsel.

De functie van rechter, evenals die van openbare aanklager, wordt uitgeoefend door leden van de rechterlijke macht. De administratieve taken worden uitgevoerd door het ministerie van Justitie.

Binnen de justitiële functie kunnen de volgende terreinen worden onderscheiden:

gewone civiele en strafzaken;
administratieve zaken;
begrotingszaken;
militaire zaken;
belastingzaken.

In administratieve zaken zijn de regionale administratieve rechtbanken (*Tribunali Amministrativi Regionali* of TAR) en de Raad van State (*Consiglio di Stato*) bevoegd.

In begrotingszaken is de Rekenkamer (*Corte dei conti*) bevoegd. Het parket van het openbaar ministerie is gevestigd bij dezelfde rechtbank.

In belastingzaken zijn de belastingcommissies op provinciaal en districtsniveau bevoegd.

In militaire zaken wordt de jurisdictie uitgeoefend door de militaire rechtbanken, het militaire hof van beroep, het militaire hof van toezicht, militaire aanklagers bij de militaire rechtbanken, militaire hoofdaanklagers bij het militaire hof van beroep, en de militaire hoofdaanklager bij het Hof van Cassatie.

In gewone civiele en strafzaken zijn de magistraten bevoegd die tot de rechterlijke macht behoren. Zij worden onderverdeeld in rechters en openbare aanklagers, en vervullen respectievelijk de functie van rechter en die van opsporingsambtenaar.

Beheer van de rechtbanken

De grondwet bepaalt dat het ministerie van Justitie de overheidsinstantie is die verantwoordelijk is voor het beheer van de rechtbanken vanwege zijn bijzondere functie, rol en verhouding met de rechterlijke macht.

Na een buitengewoon zwaar vergelijkend onderzoek worden magistraten aangesteld bij een rechtbank voor een bepaald rechtsgebied, op basis van hun persoonlijke voorkeur. Zij kunnen enkel worden aangesteld, bevorderd, geschorst, overgeplaatst of gestraft na overleg binnen de Hoge Raad voor de magistratuur (*Consiglio Superiore della Magistratura* of CSM) en met inachtneming van bijzondere waarborgen.

Alle zaken die verband houden met magistraten moeten worden geëvalueerd door de CSM, die hun onafhankelijkheid en positie beschermt.

De president van de Italiaanse Republiek is tevens voorzitter van de CSM.

Het ministerie van Justitie voert zijn administratieve en organisatorische taken uit op twee niveaus:

binnen zijn centrale onderdelen (*dipartimenti*), voornamelijk in Rome en, voor bepaalde bijzondere bevoegdheden, ook binnen lokale onderdelen; binnen de parketten, rechtbanken, hoven enz.

Tot de administratieve taken behoren ook het beheer van het personeel dat is toegewezen aan de gerechtelijke diensten.

Aan het hoofd van de rechtbanken (of de parketten van het openbaar ministerie), staan:

een hoofdmagistraat, die verantwoordelijk is voor de rechterlijke macht en het laatste woord heeft bij besluiten die betrekking hebben op de organisatie;
een griffier (*dirigente*), die zich bezighoudt met de organisatie van de gerechtelijke diensten voor het publiek en met de interne ondersteuning van rechters en openbare aanklagers. De *dirigente* is van het administratieve personeel het hoogst in rang.

Soorten rechtbanken – korte beschrijving

De rechtbanken zijn als volgt georganiseerd:

Eerste aanleg

vrederechters (*giudici di pace*) – dit zijn honorair magistraten, dus geen beroepsrechters, die minder ernstige civiele en strafzaken behandelen;

rechtbanken (*tribunali*) – behandelen de ernstiger zaken;

de penitentiaire kamer (*ufficio di sorveglianza*) – behandelt zaken in eerste aanleg in verband met penitentiaire zaken (vragen over gevangenen, veroordelingen, enz.);

jeugdrechtbanken (*tribunale per i minorenni*).

Tweede aanleg

Voor hoger beroep tegen een uitspraak in eerste aanleg op basis van de feiten of de interpretatie van de wet:

hoven van beroep (*corte d'appello*);

penitentiaire rechtbanken (*tribunale di sorveglianza*) – rechtbanken in tweede aanleg (en, in bepaalde bijzondere zaken, eerste aanleg) in zaken die verband houden met het penitentiair recht.

Derde aanleg

Voor hoger beroep vanwege een inbreuk op het recht op het hoogste niveau:

Hof van Cassatie (*corte di cassazione*) – heeft algemene bevoegdheid in laatste aanleg.

Binnen de gewone rechtbanken zijn er ook bijzondere sectoren. Assisenrechtbanken (*corti d'assise*) bestaan uit twee beroepsrechters en zes juryleden. De juryleden worden uit de burgers gekozen om voor een korte periode als jurylid te dienen, met de rechters samen te werken en de diverse lagen van de samenleving te vertegenwoordigen. Deze rechtbanken beslissen over ernstige misdrijven (moord, zware mishandeling en dergelijke).

Magistraten die tijdens een proces de rol van openbare aanklager vervullen zijn:

hoofdaanklagers in eerste aanleg (*procuratore della Repubblica presso il Tribunale*) en hun waarnemers (*sostituti procuratori*);

hoofdaanklagers in tweede aanleg (*procuratore generale presso la Corte d'appello*) en hun waarnemers (*sostituti procuratori generali*);

procureur-generaal bij het Hof van Cassatie (*procuratore generale presso la Corte di cassazione*) en zijn of haar waarnemers (*sostituti procuratori generali*).

In Italië wordt de rol van openbare aanklager vervuld door beroepsmagistraten, die hun functies uitoefenen onder toezicht van het hoofd van hun parket. Dit leidt tot een soort hiërarchie die alleen bij de parketten van het openbaar ministerie bestaat.

Hiërarchie tussen rechtbanken

	Jurisdictie in civiele zaken	Jurisdictie in strafzaken	Jurisdictie in jeugdzaken	Jurisdictie in penitentiaire zaken
1e aanleg	Vrederechter	Vrederechter	Jeugdrechtbank	Penitentiaire kamer/ Penitentiaire rechtbank
2e aanleg	Rechtbank	Rechtbank	Speciale sectoren van het hof van beroep	Penitentiaire rechtbank
	Hof van beroep	Hof van beroep		
Inbreuk op het recht	Hof van Cassatie	Hof van Cassatie	Hof van Cassatie	Hof van Cassatie

Juridische gegevensbanken

Op de website van het [Italiaanse ministerie van Justitie](#) is informatie te vinden over de rechterlijke macht, het ministerie van Justitie, en de respectievelijke bevoegdheden en contactgegevens van diverse afdelingen.

Op de website van de [Hoge Raad voor de magistratuur](#) zijn gegevens te vinden over het Italiaanse rechtssysteem in het Italiaans, Engels en Frans.

Beide websites zijn kosteloos toegankelijk.

Laatste update: 24/02/2020

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.